

СТАНОВИЩЕ

от

Член-кор. на БАН проф. д.а.н. арх. АТАНАС КОВАЧЕВ
Ръководител отдел „Инфраструктурни проекти“
Лесотехнически университет (ЛТУ), София,
Декан на Архитектурния факултет и
Ръководител катедра „Архитектура и урбанистика“,
Варненски свободен университет (ВСУ)
„Черноризец Храбър“, Варна

ОТНОСНО:

Дисертационния труд за получаване на образователна и научна степен “Доктор” по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност (докторска програма) „Синтез на архитектурата с другите изкуства, интериор и архитектурен дизайн” с автор - докторант арх. ВЛАДИМИР ЛЮБОМИРОВ КОЛЕВ, катедра „Архитектура и урбанистика”, Архитектурен факултет, ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна.

Предложеното Становище е разработено в качеството ми на член на Научното жури за защита на дисертационния труд на арх. ВЛАДИМИР КОЛЕВ, назначено със Заповед N 1611 от 08.11.2018 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна.

Трудът е на тема: **„Архитектура и дизайн от не/нужни вещи“**. Той съдържа 151 страници формат А4. Състои се от въведение, изложение в три глави, заключение и приноси, публикации на автора по темата, библиография и приложения, 110 бр. фигури, 3 авторски разработки на мебел, 8 авторски проектни решения.

Актуалността на изследването се основава на представената през декември 2015 год. идея на Европейската Комисия за Кръгова икономика като модел, насочен към удължаване на жизнения цикъл на продуктите - на практика това означава възможно най-дълго споделяне, заемане, повторно използване, поправка и рециклиране на съществуващи мате-

риали и продукти. В кръговата икономика, материали и продукти в края на техния жизнен цикъл трябва да бъдат възстановени чрез ремонтване и рециклиране. Връщането отново на тези материали в началото на техния живот би намалило вредните въздействия върху околната среда и би имало положително влияние върху икономиката.

До преди няколко десетилетия битуваше нагласата, че щом отпадъците не се виждат, значи те не съществуват. Едва в последно време те са разпознати, като един допълнителен, неизползван ресурс.

Това определя актуалността на изследването.

Степента на изследване на проблема за широкото ползване на отпадъци в архитектурата и архитектурния дизайн е ниска и проблемът е твърде слабо проучен.

Тезата на изследването е свързана с прилагане на метода на интердисциплинарното научно проучване за да се изведе необходимостта от приемането на отпадъчните и вторичните материали като напълно „равноправен“ материал в архитектурата и архитектурния дизайн.

Целта на изследването е да дефинира обхвата и съдържанието на понятието „ретектура“ в архитектурата и архитектурния дизайн и да изгради система от неговите положителни и отрицателни страни чрез въвеждането на обща класификация и на методи на работа с вторичните суровини.

Задачите за осъществяване на поставената цел са:

- Анализирание и систематизиране на проучената литература и информация (в текстов и графичен вид);
- Изследване на историческата платформа на проблема с отпадъците;
- Изучаване на примери от българската и световната практика;
- Задаване на социо-културни параметри, подсказващи необходимостта от бъдещо развитие на ретектурата;
- Създаване на обща класификация на системите, отговаряща на нуждите на ретектурата и др.

Времевият обхват на изследването е периодът от Индустриалната революция (1750 -1850 г.) до 2018 г.

Обект на изследването в дисертационния труд са съществуващи примери за вторично ползване на предмети и вещи, които някой биха сметнали за отпадъци в архитектурата и дизайна, както на територията на страната, така и по света.

Методиката на изследването се основава на използването на общоприети и утвърдени в научната практика подходи – методи на индукция и дедукция; методи на анализ, синтез и обобщение; статистически и емпирични методи и др.

В дисертационния труд е приложен следният **изследователски инструментариум**:

- Обзор и аналитичен преглед на теоретичните и емпирични разработки, свързани с **ретектурата**.
- Обзор на международни нормативни документи, планове и стратегии, които формират и направляват политиката по отпадъците.
- Аналитичен преглед на литературата за устойчиво развитие и архитектура, „зелена архитектура“ и „кръгова икономика“.
- Събиране, обработка, систематизиране и архитектурно дизайнерска интерпретация на световни и местни примери на **ретектурата**.
- Извършването на емпиричен анализ за доказване на влиянието на **ретектурата** върху осигуряването на по-добри условия за живот.
- Извършване на експериментални и лабораторни опити за доказване на техническите параметри на елементите на **ретектурата**.

В Първа глава „**ОТПАДЪЦИТЕ КАТО СУРОВИНА НА РЕТЕКТУРАТА**“ е направен хронологичен обзор на генерирането, събирането и уползотворяването на твърди битови отпадъци. Посочени са действащите методи за справяне с тях, както и програмата за ефективно използване на ресурсите в Европейския съюз, така и състоянието на рециклиращата индустрия в България. Разпозната е необходимостта от промяна на консуматорските нагласи и действия към по-добро управление на първичните и вторичните суровини.

Във Втора глава „**РЕТЕКТУРАТА КАТО ОСНОВА НА УСТОЙЧИВАТА АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЙН**“ са изследвани примери от света и България. Анализирани са икономическото и социалното приложение на ретектурата. Представени са културните влияния и семиотични интерп-

ретации, с които е свързана работата с продуктите на дизайна от вторични материали. Анализирани са технико-конструктивните параметри на разглежданите елементи, като на конкретен материал са направени якостни изследвания. Потърсено е разбиране на обществените нагласи към продуктите на **ретектурата** чрез интернет анкета и отворена обществена дискусия.

В Трета глава **„АВТОРСКИ КЛАСИФИКАЦИИ, МЕТОДИ И ПРОЦЕСИ НА РАБОТА В РЕТЕКТУРАТА“** е предложена класификация на продуктите на **ретектурата** по вид на отпадъка-ресурс, както и такава според причините за използването на такъв вид материал. Посочени са методи на работа с тези материали според това дали те ще бъдат деконструирани или ще бъде показана тяхната първоначална функция. Приложена е система за маркиране на продуктите на **ретектурата**. Показани са авторски разработки, чрез които в процеса на изследването са проучени различни аспекти на **ретектурата**.

В **Заключението** са представени основните изводи от разработката.

Преценка на публикациите по дисертационния труд.

Публикациите на автора включват 9 доклада на научни конференции и 2 материала в архитектурното издание „Арх и Арт Борса“. Те са самостоятелни и са свързани пряко с темата на дисертационния труд, отразявайки съществени части от изследването.

НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ:

1. Въведено е ново понятие с думата **„ретектура“**, в смисъла, който се влага и в понятието „римейк“ (remake), т.е. отново направено и понятието „архитектура“. Търсен е ефект на разчленяване на корена на думата подчертавайки дейностите, които са обхванати с нея – т.е. от ненужните вещи се създават нови вещи, които са полезни за обществото.

2. Обогатени са познанията за ненужните вещи в миналото и настоящето, както и значението и мястото им в бъдещето, като се търсят възможности да бъдат полезни за обществото от гледна точка на икономическото, социалното и екологичното им приложение.

3. Изучен, систематизиран и обобщен е опитът с използването на непотребните вещи в българската и световната практика.

4. Направена е класификация на ненужните вещи и мястото им за използването в бита и индустрията, като е застъпена важността за рециклирането им и пътя на осъществяването. Показана е обобщена класификация на системите отговарящи на нуждите на **ретектурата**.

5. Разработена и доказана е с примери система за маркиране на продуктите на **ретектурата** и е направена прогноза за бъдещото използване на ненужните вещи при възможността им за рециклиране.

ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ:

1. Предложена е промяна на действащата в България нормативната база с цел подобряване на процеса на планиране, проектиране и реализация на проекти и дейности свързани с използване на рециклирани и вторични материали.

2. Предложено е трудът да се използва в специализирани учебни програми и курсове или да влезе като тематичен модул в курсовете по съвременен дизайн (класификацията на принципите на работата, касаещи вторичните материали, може да влезе и в базисните курсове по дизайн за архитектурна среда).

3. Предложено е методиката да се ползва за анализ и оценка при разработка на дизайнерски решения.

Справката за приносите отразява оценките и изводите, направени в дисертационния труд, които приемам изцяло.

Препоръки.

1. Препоръчвам дисертационният труд да бъде издаден като **самостоятелна монография**.

2. Към докторанта имам препоръка да увеличи публикационната си дейност, като разработи и публикува **научни студии и статии в чужбина**, което ще даде възможност за цитиране на неговите изследвания, постановки, изводи и предложения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Квалификацията на арх. **ВЛАДИМИР КОЛЕВ** и досегашната му работа ми позволяват да направя извода, че е разработена качествена и полезна за теорията и практиката дисертация. Авторът показва с този труд, че може да анализира, обобщава и синтезира проблемите, формулирайки предложения и изводи за теорията и практиката в разглежданата област.

Смятам, че дисертационния труд е във вида и обема, изискван от чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) и чл. 47, ал. 2 от Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Дисертационният труд отразява резултатите от изследванията на докторанта, съгласно чл. 25, т. 2 от ППЗРАСРБ и показва, че арх. Владимир Колев притежава задълбочени теоретични знания в съответната научна област и способности за самостоятелни научни изследвания в съответствие с чл. 27, ал.1 от ППЗРАСРБ и чл. 47, ал.1 от Наредба №12 на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Всичко гореизложено ми дава основание да приема дисертационния труд на арх. Владимир Колев за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., с последвали изменения и допълнения), Правилника към него и нормативните документи на ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна в тази област.

В качеството си на член на Научното жури давам своя положителен вот „ЗА“ присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ на арх. ВЛАДИМИР КОЛЕВ.

.....
Чл.-кор. на БАН, проф. д.а.н. арх. **АТАНАС КОВАЧЕВ**

София-Варна, 20.12.2018 г.